ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 7ης Μαΐου 2004

σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων που παραχώρησε η Ισπανία στις βιομηχανίες πυρηνελαίου — Κρατική ενίσχυση C 21/02 (πρώην NN 14/02)

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό Ε(2004) 1635]

(Το κείμενο στην ισπανική γλώσσα είναι το μόνο αυθεντικό)

(2005/350/ΕΚ)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ,

Έχοντας υπόψη τη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδίως το άρθρο 88 παράγραφος 2 πρώτο εδάφιο,

Αφού κάλεσε τα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο [1], και έχοντας λάβει υπόψη τις εν λόγω παρατηρήσεις,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

(1) Η Επιτροπή ζήτησε από τις ισπανικές αρχές πληροφορίες σχετικά με το καθεστώς ενισχύσεων που παραχωρήθηκε στις βιομηχανίες παραγωγής πυρηνελαίου, με την επιστολή της της 14ης Δεκεμβρίου 2001.

(2) Με την επιστολή τους της 4ης Ιανουαρίου 2002, οι ισπανικές αρχές κοινοποίησαν στην Επιτροπή το καθεστώς ενισχύσεων που παραχωρήθηκε στις βιομηχανίες παραγωγής πυρηνελαίου, το οποίο αναλύεται στην απόφαση της Επιτροπής να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης.

(3) Δεδομένου ότι το καθεστώς ενισχύσεων είχε ήδη εγκριθεί, μεταφέρθηκε στο μητρώο των μη κοινοποιημένων ενισχύσεων (ενίσχυση αριθ. NN 14/02).

(4) Με την επιστολή της της 12ης Μαρτίου 2002, η Επιτροπή ενημέρωσε την Ισπανία σχετικά με την απόφασή της να κινήσει τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 88 παράγραφος 2 της συνθήκης σχετικά με το προαναφερόμενο καθεστώς ενισχύσεων.

(5) Η απόφαση της Επιτροπής να κινήσει την προβλεπόμενη διαδικασία δημοσιεύτηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* [2]. Η Επιτροπή κάλεσε τους ενδιαφερόμενους να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τα εξεταζόμενα μέτρα.

(6) Η Ισπανία κοινοποίησε σειρά παρατηρήσεων με την επιστολή της της 15ης Απριλίου 2002. Η Ισπανία διαβίβασε συμπληρωματικές πληροφορίες, με την επιστολή της της 2ας Απριλίου 2004.

(7) Στην Επιτροπή δεν περιήλθαν παρατηρήσεις αναφορικά με το θέμα αυτό από τους ενδιαφερόμενους.

II. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ

(8) Ονομασία, καθεστώς: καθεστώς ενισχύσεων με προορισμό τις βιομηχανίες παραγωγής πυρηνελαίου.

(9) Προϋπολογισμός: σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, το ανώτατο όριο του προϋπολογισμού ανέρχεται στον ποσό των 1 202 024,21 ευρώ.

(10) Διάρκεια: ένα έτος.

(11) Δικαιούχοι: οι βιομηχανίες εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου.

(12) Σκοπός των ενισχύσεων: χρηματοδότηση της προσαρμογής των διαδικασιών παραγωγής των βιομηχανιών στις νέες προδιαγραφές οι οποίες καθορίζονται με βάση την απόφαση του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης της 25ης Ιουλίου 2001, με την οποία καθορίζονται οι οριακές τιμές για την παρουσία ορισμένων πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων στο πυρηνέλαιο [3], και εγγύηση της ομαλής λειτουργίας των πυρηνελαιοτριβείων κατά τη διάρκεια του έτους εμπορίας 2001/2002.

(13) Πιθανές επιπτώσεις των ενισχύσεων: νόθευση του ανταγωνισμού με την καθιέρωση ευνοϊκών όρων για ορισμένα προϊόντα που παράγονται από το πυρηνέλαιο και παραβίαση των διατάξεων της αντίστοιχης κοινής οργάνωσης αγοράς.

(14) Ένταση της ενίσχυσης, επιλέξιμες δαπάνες, συσσώρευση: επιδότηση των επιτοκίων των δανείων και επιδότηση των εγγυήσεων που χορηγούνται για τα εν λόγω δάνεια. Το ποσό των δανείων ποικίλλει ανάλογα με τους δικαιούχους.

[1] ΕΕ C 93 της 18.4.2002, σ. 2.
[2] Βλέπε υποσημείωση 1.
[3] B.O.E. nº 178 της 26.7.2001, σ. 27397.

(15) Οι λόγοι οι οποίοι εξώθησαν στην κίνηση της διαδικασίας παρατίθενται στη συνέχεια.

(16) Με την απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας, Αλιείας και Διατροφής της 14ης Νοεμβρίου 2001, με την οποία καθορίζεται το όριο χορήγησης πιστώσεων προς υποστήριξη των βιομηχανιών εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου [4], καθιερώνεται η δυνατότητα χορήγησης δανείων ανωτάτου συνολικού ύψους 5 000 εκατομμυρίων πεσετών (30 050 000 ευρώ), με επιδότηση επιτοκίου από το Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Διατροφής (το οποίο στο εξής καλείται: «ΜΑΡΑ»), το οποίο δύναται επίσης να καθορίζει τις επιδοτήσεις που χορηγούνται για τις εγγυήσεις οι οποίες παρέχονται σε συνάρτηση με τα προαναφερόμενα δάνεια.

(17) Με τα δάνεια προορίζεται να χρηματοδοτηθούν η προσαρμογή των διαδικασιών παραγωγής των προαναφερόμενων βιομηχανιών στις νέες προδιαγραφές οι οποίες καθιερώνονται με την απόφαση του Υπουργείου Προεδρίας της Κυβέρνησης της 25ης Ιουλίου 2001, και η εγγύηση της εύρυθμης λειτουργίας των ελαιουργείων κατά την περίοδο εμπορίας 2001/2002.

(18) Το ανώτατο συνολικό ποσό των δανείων ανά δικαιούχο είναι το αναγραφόμενο στα αναγνωρισμένα δικαιώματα που παραχωρούνται από το ΜΑΡΑ, μέσω του Οργανισμού Ελαιόλαδου. Προς το σκοπό αυτό λαμβάνονται υπόψη οι βεβαιωμένες ποσότητες αποθεμάτων ελαιολάδου σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας παραγωγής σε κάθε βιομηχανική μονάδα κατά την ημερομηνία της 3ης Ιουλίου 2001, οι ποσότητες ελαιόλαδου που παραδόθηκαν στις βιομηχανίες εμφιάλωσης προς εμπορική διανομή από την ημερομηνία εκείνη και μετά έως τη στιγμή που τέθηκε σε ισχύ η απόφαση του ΜΑΡΑ της 14ης Νοεμβρίου 2001, και το ανώτατο ποσό των 125 πεσετών (0,761266 ευρώ) ανά χιλιόγραμμο τυποποιημένου ελαιόλαδου από τα αποθέματα.

(19) Οι δικαιούχοι των ενισχύσεων πρέπει να έχουν προσαρμόσει ή να έχουν αρχίσει να προσαρμόζουν τις διαδικασίες παραγωγής τους προς τις νέες προδιαγραφές, πριν από την πρώτη ημερομηνία καταβολής των επιτοκίων και ο όγκος της παραγωγής για την περίοδο εμπορίας 2001/2002 πρέπει να είναι παρόμοιος με τον αντίστοιχο των τριών προηγούμενων περιόδων εμπορίας.

(20) Το ανώτατο ύψος των δανείων για τους χωριστούς κλάδους παραγωγής της έχει ως εξής:

— για τις βιομηχανίες εκχύλισης: 22 537 953,91 ευρώ,

— για τις βιομηχανίες εξευγενισμού: 4 507 590,78 ευρώ,

— για τις βιομηχανίες εμφιάλωσης: 3 005 060,52 ευρώ.

(21) Το Instituto de Crédito Oficial (ICO) (Επίσημο Πιστωτικό Ίδρυμα - ΕΠΙ) χορηγεί μέσω των χρηματοπιστωτικών οργανισμών δάνεια με τους ακόλουθους όρους:

— η διάρκεια των δανείων είναι μονοετής,

— το επιτόκιο είναι το επιτόκιο αναφοράς του ICO (ΕΠΙ) το οποίο εφαρμόζεται για μονοετή δάνεια και το οποίο ίσχυε κατά τη χρονική στιγμή παραχώρησης των δανείων,

— το περιθώριο κέρδους των χρηματοπιστωτικών οργανισμών ανέρχεται σε 0,75 ποσοστιαίες μονάδες,

— ο κίνδυνος των εν λόγω δανείων αναλαμβάνεται από τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς,

— η επιδότηση από τη πλευρά του ΜΑΡΑ ανέρχεται σε τρεις ποσοστιαίες μονάδες· οι δικαιούχοι υποχρεούνται να πληρώσουν ελάχιστο επιτόκιο 1,5 %.

(22) Το Υπουργείο Γεωργίας (ΜΑΡΑ) μπορεί επίσης να επιδοτεί τις εγγυήσεις που χορηγεί η εθνική εταιρεία γεωργικών εγγυήσεων (Sociedad Estatal de Caución Agraria), όταν οι εγγυήσεις αυτές είναι αναγκαίες για τη χορήγηση επιδοτούμενων δανείων. Το ποσό επιδότησης της εγγύησης προορίζεται για την κάλυψη των δαπανών διαχείρισης, το ύψος των οποίων δεν υπερβαίνει ποσοστό 1 % του υπόλοιπου του εγγυημένου δανείου.

(23) Τη στιγμή της κίνησης της διαδικασίας, η Επιτροπή έλαβε υπόψη της τα σημεία που αναλύονται στη συνέχεια.

(24) Η επιδότηση των επιτοκίων των δανείων συνιστά ενίσχυση η οποία παραχωρείται από το κράτος στις βιομηχανίες εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου. Ορισμένες επιχειρήσεις εισπράττουν εξάλλου και άλλες μορφές ενισχύσεων που χορηγούνται από το κράτος, οι οποίες συνίστανται στην επιδότηση ενός μέρους του κόστους διαχείρισης των εγγυήσεων που χορηγούνται για τα προαναφερόμενα επιδοτούμενα δάνεια.

(25) Σύμφωνα με τις προβλέψεις, προορισμός των δανείων είναι η χρηματοδότηση της προσαρμογής των διαδικασιών παραγωγής των εν λόγω βιομηχανιών προς τα νέα πρότυπα και προδιαγραφές που θεσπίζονται με την απόφαση του Υπουργείου Προεδρίας της 25ης Ιουλίου 2001. Ανεξάρτητα από αυτό, το ύψος των επιδοτούμενων δανείων και το ποσό των ενισχύσεων δεν εξαρτώνται από το κόστος της προσαρμογής των παραγωγικών διαδικασιών. Στην ουσία, τα ανώτατα συνολικά ποσά των δανείων ανά δικαιούχο είναι ίσα με τα αναγραφόμενα ποσά στις καταστάσεις αναγνωρισμένων δικαιωμάτων που έχουν καταρτιστεί από το Υπουργείο Γεωργίας, οι οποίες συγκροτούνται με τη διαμεσολάβηση του Οργανισμού Ελαιολάδου (Agencia para el Aceite de Oliva), οι οποίες βασίζονται στον βεβαιωμένο όγκο των αποθεμάτων σε όλες τις φάσεις της βιομηχανικής διαδικασίας παραγωγής για κάθε βιομηχανία κατά την ημερομηνία της 3ης Ιουλίου 2001 και στις ποσότητες ελαιόλαδου οι οποίες παραδόθηκαν στις βιομηχανίες εμφιάλωσης προς εμπορική διανομή. Στην παρούσα φάση, η Επιτροπή δεν είχε στη διάθεσή της στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι η εν λόγω ενίσχυση συνδεόταν με επενδύσεις οι οποίες σχετίζονται με τις επιλέξιμες δαπάνες που απαριθμούνται στις κοινοτικές κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας [5].

[4] B.O.E. nº 278 της 20.11.2001, σ. 42443.

[5] ΕΕ C 28 της 1.2.2000, σ. 2.

(26) Συνεπώς, βασιζόμενη στις διαθέσιμες πληροφορίες, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι προβλεπόμενες ενισχύσεις υπό τη μορφή των επιδοτήσεων επιτοκίου για τα δάνεια και υπό τη μορφή των επιδοτήσεων ενός μέρους του κόστους για τις εγγυήσεις των δανείων φαινόταν να συνιστούν κρατικές ενισχύσεις για τη βελτίωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης των παραγωγών, οι οποίες όμως δεν συνέβαλαν με οποιονδήποτε άλλον τρόπο στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου (σημείο 3.5 των κοινοτικών κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα της γεωργίας). Κατά συνέπεια, στην παρούσα φάση, όλες οι ενισχύσεις που ενδεχομένως χορηγήθηκαν φαίνεται να συνιστούν λειτουργικές ενισχύσεις, οι οποίες είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά. Οι ενισχύσεις αυτές δεν έχουν κανένα μόνιμο αποτέλεσμα για την ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου και τα άμεσα αποτελέσματά τους εξαλείφονται με τη λήξη του ίδιου του μέτρου [βλέπε σχετικά την απόφαση του Πρωτοδικείου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, της 8ης Ιουνίου 1995, στην υπόθεση T-459/93, Siemens SA κατά Επιτροπής ([6])]. Άμεση συνέπεια των ενισχύσεων αυτών είναι να βελτιώνουν οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις τις δυνατότητες παραγωγής και εμπορίας των προαναφερόμενων προϊόντων σε σύγκριση με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις (τόσο στην επικράτεια της χώρας όσο και στα άλλα κράτη μέλη) οι οποίες δεν απολαμβάνουν το ευεργετικό πλεονέκτημα της είσπραξης ανάλογων ενισχύσεων.

(27) Επιπλέον, οι προαναφερόμενες ενισχύσεις οι οποίες χορηγούνται στις βιομηχανίες εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου σχετίζονται με ένα προϊόν, το ελαιόλαδο, το οποίο διέπεται από τις ρυθμίσεις της κοινής οργάνωσης αγοράς, σύμφωνα με όσα ορίζονται στον κανονισμό αριθ. 136/66/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Σεπτεμβρίου 1966, περί δημιουργίας κοινής οργανώσεως αγοράς στον τομέα των λιπαρών ουσιών ([7]), με αποτέλεσμα να τίθενται όρια στις δυνατότητες παρέμβασης των κρατών μελών στον τρόπο λειτουργίας της εν λόγω αγοράς, που αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας. Όπως επιβεβαιώνεται από την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [βλέπε μεταξύ άλλων, την απόφαση της 26ης Ιουνίου 1979 στην υπόθεση 177/78, Pigs and Bacon Commission κατά McCarren and Company Limited ([8])], οι κοινές οργανώσεις της αγοράς πρέπει να θεωρείται ότι αποτελούν ολοκληρωμένα και εξαντλητικά καθεστώτα που αποκλείουν για τα κράτη μέλη τη δυνατότητα να θεσπίζουν μέτρα αντίθετα ή επιζήμια για τα μέτρα αυτά. Όπως φαίνεται ως εκ τούτου στην παρούσα φάση, οι εν λόγω ενισχύσεις θα πρέπει να θεωρηθεί ότι παραβιάζουν την κοινή οργάνωση της συγκεκριμένης αγοράς και, κατά συνέπεια, τους κοινοτικούς κανόνες.

(28) Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που αναπτύχθηκαν προηγουμένως, η Επιτροπή υιοθέτησε την άποψη, στη φάση της κίνησης της σχετικής διαδικασίας, ότι οι ενισχύσεις που αναλύθηκαν προηγουμένως πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστούν λειτουργικές ενισχύσεις οι οποίες είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά και οι οποίες δεν φαίνεται να είναι δυνατό να υπαχθούν στα ευεργετικά πλεονεκτήματα κάποιας εξαίρεσης από εκείνες οι οποίες θεσπίζονται από το άρθρο 87 παράγραφος 3 της συνθήκης. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να καταλήξει η Επιτροπή στην απόφαση να κινήσει αναφορικά με τις εν λόγω ενισχύσεις τη διαδικασία του άρθρου 88 παράγραφος 2 της συνθήκης.

([6]) Συλλογή 1995, σ. II-1675.
([7]) ΕΕ 172 της 30.9.1966 σ. 3025/66· κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την πράξη προσχώρησης του 2003.
([8]) Συλλογή 1979, σ. 2161.

III. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ

(29) Στο κείμενο που ακολουθεί παρατίθεται η επιχειρηματολογία της Ισπανίας, όπως αναπτύχθηκε στην επιστολή της της 15ης Απριλίου 2002.

(30) Η ισπανική κυβέρνηση έλαβε στις 3 Ιουλίου 2001, την απόφαση, μέσω του Υπουργείου Υγείας και Κατανάλωσης, να ακινητοποιηθούν όλες οι παρτίδες πυρηνελαίου που υπήρχαν στην ισπανική αγορά εκείνη τη χρονική στιγμή, στα διάφορα στάδια της διατροφικής αλυσίδας.

(31) Η ακινητοποίηση και η απαγόρευση της πώλησης στο κοινό του ελαιόλαδου αποφασίστηκε με αποκλειστικό σκοπό την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών, εφόσον κατά τη διάρκεια των διαφόρων ελέγχων ποιότητας που είχαν πραγματοποιήσει τις προηγούμενες μέρες τα διακεκριμένα εντεταλμένα όργανα που ήταν επιφορτισμένα με τον έλεγχο της τήρησης των υφιστάμενων προδιαγραφών στα θέματα υγείας είχε αποκαλυφθεί ότι τουλάχιστον ορισμένες παρτίδες του πυρηνελαίου που κυκλοφορούσαν στην αγορά περιείχαν συγκεκριμένες ενώσεις από την ομάδα των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων σε βαθμό συγκέντρωσης που θα μπορούσε να συνεπάγεται κινδύνους για τους καταναλωτές.

(32) Η ισπανική κυβέρνηση προχώρησε ως εκ τούτου μέσω του Υπουργείου της Προεδρίας στη δημοσίευση του διατάγματος της 25ης Ιουλίου 2001, βάσει του οποίου καθορίζονταν συγκεκριμένα όρια για ορισμένες ενώσεις της ομάδας των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων που περιείχαν οι προαναφερόμενες ποσότητες ελαιόλαδου, προχωρώντας ταυτόχρονα στον καθορισμό των τυποποιημένων μεθόδων οι οποίες θα έπρεπε να εφαρμόζονται κατά τη διάρκεια της παραγωγικής διαδικασίας για την παραγωγή του πυρηνελαίου.

(33) Οι ποσότητες πυρηνελαίου που επηρέασε το μέτρο αυτό υπολογίζονται σε 30 000 τόνους. Οι ποσότητες αυτές βρίσκονται στις εγκαταστάσεις των 56 βιομηχανιών εκχύλισης οι οποίες ασκούν τις δραστηριότητες αυτές στην Ισπανία, ενώ ποσότητα 12 000 επιπλέον τόνων είναι αποθηκευμένη στις εγκαταστάσεις των επτά βιομηχανιών εξευγενισμού. Ποσότητα άλλων 8 000 τόνων βρίσκεται στις εγκαταστάσεις των 150 επιχειρήσεων εμφιάλωσης που υπάρχουν στην Ισπανία.

(34) Το Υπουργείο Γεωργίας (MAPA) συνυπολόγισε τις μεγάλες δυσχέρειες που θα αντιμετώπιζε ο κλάδος από την ακινητοποίηση της ποσότητας των 50 000 τόνων την πιο κρίσιμη στιγμή στο μέσο της συγκομιδής του ελαιόλαδου εφόσον, με βάση τους υπολογισμούς ότι κατά τη διάρκεια του έτους αυτού, η συγκομιδή θα υπερέβαινε το ένα εκατομμύριο τόνους, η ποσότητα πυρηνελαίου που θα προέκυπτε θα κυμαινόταν γύρω στους 80 000 τόνους. Αυτό σήμαινε ότι στις αρχές του 2002 θα υπήρχαν στην αγορά περίπου 130 000 τόνοι πυρηνελαίου, με ελάχιστες προοπτικές διοχέτευσής τους στην αγορά.

(35) Οι επιχειρήσεις εκχύλισης πυρηνελαίου στην Ισπανία είναι ακριβώς οι επιχειρήσεις εκείνες που είναι επιφορτισμένες με το καθήκον να αποσύρουν από τα ελαιοτριβεία τα υποπροϊόντα που προκύπτουν κατά την παραγωγή του ελαιόλαδου, δηλαδή το πυρηνέλαιο και τους πλακούντες (alperujos) και αν ληφθεί υπόψη η κρίση που μαστίζει τον κλάδο, είναι αμφίβολο κατά πόσον οι επιχειρήσεις εκχύλισης θα μετέφεραν το πυρηνέλαιο και τους πλακούντες από τα ελαιοτριβεία στις δικές τους εγκαταστάσεις για την παραγωγή πυρηνελαίου. Η πρακτική αυτή θα είχε ως αποτέλεσμα να προκληθεί οικολογική καταστροφή ανυπολόγιστων διαστάσεων, μιας και τα ελαιοτριβεία δεν θα είχαν το δυναμικό να αποθηκεύουν επ' αόριστο τα υποπροϊόντα, αλλά ούτε και θα μπορούσαν να προβούν στην επεξεργασία τους με αποτέλεσμα την αποφυγή της ρύπανσης.

(36) Οι επιχειρήσεις εκχύλισης πυρηνελαίου, από τη στιγμή που αποσύρουν τα υποπροϊόντα από τα ελαιοτριβεία, επιλύουν συνολικά τα προβλήματα για το περιβάλλον που συνεπάγεται η διαδικασία παραγωγής του πυρηνελαίου. Με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, η αλυσίδα της παραγωγής εκχύλιση-εξευγενισμός-εμφιάλωση-διανομή πυρηνελαίου διαδραματίζει καίριο ρόλο για τις οικονομικές δραστηριότητες του συγκεκριμένου κλάδου (αναλογεί σε 10 % της τελικής γεωργικής παραγωγής της Ισπανίας).

(37) Οι συνέπειες που θα είχε η αδράνεια της διατροφικής αλυσίδας του ελαιόλαδου, με τη συνακόλουθη παράλυση του κλάδου, θα καθιστούσαν παντελώς αδύνατη τη χρηματοδότηση της νέας συγκομιδής, εφόσον δεν θα μπορούσαν να εξοφληθούν εν μέρει οι υποχρεώσεις πληρωμής που βασίζονταν στη χρηματοδότηση της προηγούμενης εσοδείας, πράγμα που θα είχε ως αποτέλεσμα οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να είναι απρόθυμοι να χρηματοδοτήσουν τη νέα περίοδο εμπορίας.

(38) Σκοπός της κυβέρνησης ήταν να βοηθήσει οι θιγόμενες επιχειρήσεις οι οποίες δεν μπορούσαν να υπολογίσουν στην εισροή εσόδων από τις συνήθεις πωλήσεις τους λόγω της κήρυξης της κατάστασης συναγερμού, για λόγους δημόσιας υγείας, να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τις αντίστοιχες πληρωμές τους για την προηγούμενη περίοδο εμπορίας αλλά και να βοηθήσει τις επιχειρήσεις να ανακτήσουν την ικανότητα δανεισμού τους από τους χρηματοπιστωτικούς φορείς πριν από την έναρξη της νέας περιόδου εμπορίας, συμβάλλοντας ταυτόχρονα στην ενίσχυση των παραγωγικών διαδικασιών που έχουν ως αποτέλεσμα να κατοχυρώνονται απολύτως οι πτυχές της υγείας και να κερδίζεται εκ νέου η εμπιστοσύνη του καταναλωτή.

(39) Στη συγκεκριμένη περίπτωση έπρεπε να αντιμετωπιστούν οι έκτακτες περιστάσεις που ήταν συνέπεια της αναστολής λειτουργίας της αγοράς εξαιτίας των αποφάσεων που έλαβε η ισπανική διοίκηση, για λόγους που συνδέονται με την ασφάλεια της αλυσίδας διατροφής, μολονότι ούτε η κοινοτική, αλλά ούτε και η ισπανική νομοθεσία καθορίζουν τα ανώτατα όρια παρουσίας των εξακριβωμένων ουσιών. Πρόκειται για ένα ανακουφιστικό μέτρο περιορισμένης εμβελείας ενώπιον μιας έκτακτης κατάστασης όπως είναι η αναστολή λειτουργίας της αγοράς, που θα μπορούσε να έχει σοβαρότατες συνέπειες για το σύνολο του ισπανικού ελαιοκομικού τομέα.

(40) Οι ενισχύσεις αυτές χορηγούνται σε αντάλλαγμα για τις δεσμεύσεις που αναλαμβάνονται από τους δικαιούχους. Η πρωταρχική απαίτηση είναι να έχει κινηθεί η διαδικασία προσαρμογής των μεθόδων παραγωγής για να τηρούνται οι νέες διατάξεις της ισπανικής νομοθεσίας που ισχύουν αναφορικά με τις οριακές τιμές παρουσίας ορισμένων πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων στο πυρηνέλαιο. Πρόκειται για ένα θέμα το οποίο δεν ρυθμιζόταν στο παρελθόν ούτε από τις κοινοτικές, αλλά ούτε από τις ισπανικές διατάξεις. Ένα άλλο αντάλλαγμα αποτελεί η δέσμευση που αναλαμβάνεται από τους δικαιούχους να κινηθούν τα επίπεδα της παραγωγής τους για τα επίπεδα εμπορίας 2001/2002 σε παρόμοια επίπεδα με τις τρεις προγενέστερες περιόδους εμπορίας. Με τον τρόπο αυτό εγγυάται η περαιτέρω ανάπτυξη του κλάδου του πυρηνελαίου και η απόσυρση των ρυπογόνων καταλοίπων.

(41) Αντικειμενικός στόχος των ενισχύσεων αυτών δεν είναι απλώς η βελτίωση της χρηματοοικονομικής κατάστασης του παραγωγού, χωρίς να υποστηρίζεται η ανάπτυξη του συγκεκριμένου κλάδου. Οι ενισχύσεις αυτές είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά, μιας και αντιπροσωπεύουν συγκεκριμένα κίνητρα που επιβάλλουν στους δικαιούχους ανάλογα ανταλλάγματα. Δεν είναι εξάλλου σωστό να λέγεται ότι η χορήγηση βασίζεται στα κριτήρια αποκλειστικά και μόνο της τιμής, της ποσότητας, της μονάδας παραγωγής ή της μονάδας των μέσων παραγωγής. Εκτός από τους ποσοτικούς συντελεστές που αποτελούν τη βάση αναφοράς για τον προσδιορισμό της αξίας των συγκεκριμένων δανείων, συνυπολογίζονται επίσης ορισμένες απαιτήσεις που πρέπει υποχρεωτικά να πληρούνται.

(42) Όπως αναγνωρίζεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή των βραχυπρόθεσμων δανείων για επιδοτήσεις επιτοκίου στο γεωργικό τομέα («λειτουργικά δάνεια») [9] η θέση της κοινοτικής γεωργίας είναι δυσμενής σε σύγκριση με άλλους τομείς, τόσο με βάση την αναγκαιότητα άντλησης βραχυπρόθεσμων δανείων, όσο και με κριτήριο την ικανότητα χρηματοδότησής τους. Δεν επιτρέπεται τα δάνεια αυτά να χρησιμοποιούνται για να χορηγούνται επιλεκτικά ενισχύσεις σε συγκεκριμένους κλάδους ή οικονομικές επιχειρήσεις του γεωργικού τομέα για λόγους που δεν σχετίζονται αποκλειστικά με τις προαναφερόμενες δυσχέρειες. Από τις κρατικές ενισχύσεις οι οποίες χορηγούνται για τα δάνεια αυτά ωστόσο μπορεί να αποκλείονται, κατά την κρίση του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους, άλλες οικονομικές δραστηριότητες ή επιχειρήσεις οι οποίες αντιμετωπίζουν μικρότερες δυσχέρειες για τη σύναψη των βραχυπρόθεσμων δανείων.

(43) Η άποψη που ασπάζεται η Ισπανία είναι εν κατακλείδι ως εξής:

— πρόκειται για ένα έκτακτο γεγονός, το οποίο θα μπορούσε να υπαχθεί στις συμβιβάσιμες περιπτώσεις κατ' εφαρμογή του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης,

— προορισμός της ενίσχυσης είναι η ελάφρυνση των συνεπειών που έχει η αναστολή λειτουργίας της αγοράς λόγω της κήρυξης της καταστάσεως συναγερμού για λόγους δημόσιας υγείας· σκοπός της δεν είναι να παραχωρήσει στους δικαιούχους ευνοϊκή θέση, αλλά να συνεχιστούν εκείνες οι παραγωγικές δραστηριότητες που είναι απολύτως αναγκαίες για την εμπέδωση της περιβαλλοντικής σταθερότητας στο πλαίσιο της ελαιοκομικής αλυσίδας παραγωγής,

— η ενίσχυση αποτελεί κίνητρο για την παραχώρηση του οποίου απαιτείται η ανάληψη ανταλλαγμάτων από την πλευρά των δικαιούχων, κατά τρόπο ώστε να ενισχύεται η ανάπτυξη του κλάδου· για το λόγο αυτό θα μπορούσε επίσης να υπαχθεί στις ρυθμίσεις του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης,

— η έλλειψη της χορήγησης βραχυπρόθεσμων ενισχύσεων θα παρεμπόδιζε την ομαλή ανάπτυξη των παραγωγικών δραστηριοτήτων στον τομέα του ελαιόλαδου, αλλά και θα οδηγούσε επίσης σε παράλυση της αλυσίδας του ελαιόλαδου, με αποτέλεσμα να επηρεαστούν σοβαρότατα οι όροι των συναλλαγών και να προκληθούν ανεπανόρθωτες περιβαλλοντικές ζημίες, κατά τρόπο απολύτως αντίθετο προς το κοινό συμφέρον,

— ο θιγόμενος κλάδος, ο οποίος έχει να αντιμετωπίσει την έκτακτη κατάσταση της απώλειας της αγοράς του λόγω της απόλυτης έλλειψης εμπιστοσύνης από την πλευρά των καταναλωτών απώλεσε επίσης την τραπεζική του αξιοπιστία από την άποψη της ικανότητας δανεισμού του για τη χρηματοδότηση των περιόδων εμπορίας και έχει απόλυτη ανάγκη των κρατικών ενισχύσεων για να διευκολυνθεί η αναγκαία χρηματοδότηση.

[9] ΕΕ C 44 της 16.2.1996, σ. 2.

(44) Η Ισπανία διαβίβασε συμπληρωματικές πληροφορίες με την επιστολή της της 2ας Απριλίου 2004. Σύμφωνα με τις πληροφορίες αυτές, η αναστολή της λειτουργίας της αγοράς λόγω της κήρυξης του συναγερμού για λόγους δημοσίας υγείας και η θέσπιση νέων κανόνων από την πλευρά των κρατικών αρχών οδήγησαν στην υποχρεωτική απόσυρση του πυρηνελαίου από την αγορά του ελαιόλαδου. Ο κλάδος έλαβε το μέτρο της αποστολής του πυρηνελαίου στις επιχειρήσεις εμφιάλωσης, με στόχο τον εκ νέου εξευγενισμό του προϊόντος, εξαλείφοντας από τη σύνθεσή του τους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες αλλά και εμφιαλώνοντας εκ νέου το προϊόν και τοποθετώντας νέες ετικέτες με στόχο τη διοχέτευσή του στην αγορά.

(45) Τα αποθέματα πυρηνελαίου τα οποία επηρεάστηκαν από τα μέτρα που έλαβαν οι κρατικές αρχές υπολογίζονται σε 50 000 τόνους. Καθώς ο ανώτατος προβλεπόμενος προϋπολογισμός ανέρχεται στο ποσό των 1 202 024,21 ευρώ, οι ενισχύσεις που χορηγούνται ανά τόνο ανέρχονται στο ποσό των 24 ευρώ. Καθώς το κόστος κάθε τόνου πυρηνελαίου ανέρχεται σε 600 ευρώ, το ποσό της συγκεκριμένης ενίσχυσης είναι ίσο προς 4 % του κόστους του πυρηνελαίου.

(46) Το κόστος που επωμίστηκε ο κλάδος για τα μέτρα απόσυρσης του πυρηνελαίου, την αποσυσκευασία του, εκ νέου επεξεργασία του και την εκ νέου εμφιάλωσή του για τη διοχέτευσή του στο εμπόριο ήταν υπέρογκο και είχε ως αποτέλεσμα να επιβαρυνθούν οι βιομηχανίες του κλάδου με σημαντικότατες ζημίες. Το κόστος αυτό είναι πολύ υψηλότερο από το ποσό των παρεχόμενων ενισχύσεων.

IV. **ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ**

Άρθρο 87 παράγραφος 1 της συνθήκης

(47) Η επιδότηση του επιτοκίου των δανείων συνεπάγεται τη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων στις βιομηχανίες εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου. Επιπλέον, ορισμένες από τις εν λόγω βιομηχανίες έχουν λάβει κρατικές ενισχύσεις υπό τη μορφή των επιδοτήσεων ενός μέρους των δαπανών που συνεπάγεται η διαχείριση των εγγυήσεων των εν λόγω επιδοτούμενων δανείων. Η Επιτροπή είναι ως εκ τούτου της άποψης ότι τα μέτρα αυτά θα πρέπει να θεωρηθεί ότι συνιστούν επιλεκτικές ενισχύσεις οι οποίες χορηγούνται από το κράτος.

(48) Τα άρθρα 87 και 88 της συνθήκης εφαρμόζονται σε όλα τα γεωργικά προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα I, τα οποία διέπονται από κοινή οργάνωση της αγοράς. Οι βιομηχανίες εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου επηρεάζουν ένα προϊόν, το ελαιόλαδο, το οποίο διέπεται από κοινή οργάνωση της αγοράς. Τα άρθρα 87 και 88 εφαρμόζονται συνεπώς στις ενισχύσεις αυτές.

(49) Όπως ορίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 1 είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής.

(50) Εν προκειμένω, οι ενισχύσεις παρέχουν στους ευεργετούμενους δικαιούχους αντίστοιχο πλεονέκτημα που μειώνει τα βάρη με τα οποία επιβαρύνεται συνήθως ο προϋπολογισμός τους. Παραχωρούνται από το κράτος ή με κρατικούς πόρους. Έχουν συγκεκριμένο ή επιλεκτικό χαρακτήρα, με την έννοια ότι ευνοούν ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής και συγκεκριμένα τις βιομηχανίες εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου.

(51) Για να υπαχθούν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 1, οι ενισχύσεις πρέπει επιπλέον να επηρεάζουν τον ανταγωνισμό και τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Βασική προϋπόθεση για το κριτήριο αυτό είναι ο δικαιούχος του μέτρου να ασκεί οικονομική δραστηριότητα. Με βάση την πάγια νομολογία αναφορικά με τη διάταξη αυτή, θεωρείται ότι οι εμπορικές συναλλαγές επηρεάζονται όταν η ευνοούμενη επιχείρηση ασκεί οικονομικές δραστηριότητες που αποτελούν αντικείμενο των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών. Απλώς και μόνο το γεγονός ότι η ενίσχυση ενδυναμώνει τη θέση της επιχείρησης σε συνάρτηση με τις άλλες επιχειρήσεις που την ανταγωνίζονται στο πλαίσιο των ενδοκοινοτικών συναλλαγών επιτρέπει το συμπέρασμα ότι από την πρακτική αυτή επηρεάζονται οι εμπορικές συναλλαγές.

(52) Στην εξεταζόμενη περίπτωση οι ευεργετούμενοι δικαιούχοι ασκούν οικονομική δραστηριότητα, και δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκχύλισης, του εξευγενισμού και της εμφιάλωσης πυρηνελαίου, που αποτελεί αντικείμενο συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών. Οι ποσότητες πυρηνελαίου που διοχετεύθηκαν στην Ισπανία κατά το έτος 2000 αντιπροσώπευαν αξία 7 160 250 ευρώ, ενώ η αξία των αντίστοιχων εισαγωγών ανήλθε σε 2 941 310 ευρώ ([10]).

(53) Στην ουσία, οι ευεργετούμενες επιχειρήσεις ασκούν τις δραστηριότητές τους σε ένα κλάδο ιδιαίτερα ανοιχτό στον ανταγωνισμό. Θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι ο ανταγωνισμός στον κλάδο του ελαιόλαδου είναι έντονος μεταξύ των παραγωγών των διαφόρων κρατών μελών, τα προϊόντα των οποίων αποτελούν αντικείμενο των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Οι ισπανοί παραγωγοί συμμετέχουν πλήρως στον προαναφερόμενο ανταγωνισμό προμηθεύοντας τεράστιες ποσότητες γεωργικών προϊόντων στα άλλα κράτη μέλη.

(54) Συνεπώς, οι ενισχύσεις αυτές ενδέχεται να επηρεάσουν τις εμπορικές συναλλαγές ελαιόλαδου μεταξύ των κρατών μελών, φαινόμενο που προκύπτει όταν με τις ενισχύσεις ευνοούνται επιχειρήσεις που ασκούν δραστηριότητες σε ένα κράτος μέλος σε βάρος άλλων επιχειρήσεων από τα υπόλοιπα κράτη μέλη. Οι εν λόγω ενισχύσεις έχουν ευθείες και άμεσες επιπτώσεις για το κόστος παραγωγής του πυρηνελαίου στην Ισπανία. Κατά συνέπεια, παραχωρούν οικονομικά πλεονεκτήματα σε σύγκριση με τις βιομηχανίες των άλλων κρατών μελών που δεν διαθέτουν πρόσβαση σε συγκρίσιμες ενισχύσεις. Με τον τρόπο αυτό νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό.

(55) Λαμβάνοντας υπόψη όσα αναπτύχθηκαν προηγουμένως, οι εν λόγω ενισχύσεις πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελούν κρατικές ενισχύσεις που πληρούν τα κριτήρια του άρθρου 87 παράγραφος 1. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις από τη βασική αρχή του ασυμβίβαστου χαρακτήρα, σύμφωνα με όσα θεσπίζονται στο άρθρο 87 παράγραφος 1.

([10]) Πηγή: Eurostat.

Άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης

(56) Όπως προβλέπεται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β), συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα. Η Ισπανία αιτιολόγησε τη χορήγηση των ενισχύσεων αυτών ισχυριζόμενη ότι προορισμός τους ήταν η επανόρθωση των ζημιών που είχαν προκληθεί από ένα έκτακτο γεγονός.

(57) Σύμφωνα με την Ισπανία, πρόκειται για ένα έκτακτο γεγονός το οποίο είναι απόρροια του μέτρου αναστολής λειτουργίας της αγοράς που διατάχθηκε από την ισπανική διοίκηση για λόγους ασφάλειας της διατροφικής αλυσίδας, εξαιτίας του οποίου θα μπορούσε να ισχύσει ο συμβιβάσιμος χαρακτήρας που καθορίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β).

(58) Σε ό,τι αφορά τις εξαιρέσεις από τη γενική αρχή του ασυμβίβαστου των κρατικών ενισχύσεων με την κοινή αγορά, οι οποίες θεσπίζονται από το άρθρο 87 παράγραφος 1, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι πρέπει να γίνεται περιοριστική ερμηνεία της βασικής έννοιας των «έκτακτων γεγονότων» για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β). Μέχρι σήμερα, η Επιτροπή έχει αποδεχθεί ότι υπάγονται στα έκτακτα γεγονότα οι πόλεμοι, η διατάραξη της εσωτερικής τάξης ή οι απεργίες και έχει επίσης αποδεχθεί με ορισμένες επιφυλάξεις και ανάλογα με την εμβέλειά τους, τα σοβαρά πυρηνικά ή βιομηχανικά ατυχήματα ή τις πυρκαγιές, οι οποίες είχαν προκαλέσει σημαντικές απώλειες. Έχοντας υπόψη της τις δυσχέρειες που συνεπάγεται η διατύπωση προβλέψεων στα θέματα αυτά, η Επιτροπή αξιολογεί το συμβιβάσιμο χαρακτήρα των προαναφερόμενων ενισχύσεων ανάλογα με τα εκάστοτε δεδομένα της συγκεκριμένης περίπτωσης, λαμβάνοντας υπόψη της την πρακτική που ακολούθησε στο παρελθόν στο πλαίσιο της αντιμετώπισης ανάλογων περιστατικών (σημείο 11.2.1 των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στη γεωργία).

(59) Όπως ισχυρίστηκαν οι ισπανικές αρχές, στην εξεταζόμενη περίπτωση, ο βασικός λόγος που οδήγησε στη χορήγηση των ενισχύσεων ήταν η αναστολή της λειτουργίας της αγοράς πυρηνελαίου που επέβαλε με διαταγή της η ισπανική διοίκηση, για λόγους ασφαλείας της διατροφικής αλυσίδας έπειτα από παρέμβαση των κρατικών αρχών. Ωστόσο, η Ισπανία δεν απέδειξε ότι η αναστολή λειτουργίας της αγοράς συνιστά έκτακτο γεγονός, που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 87 παράγραφος 2 στοιχείο β) της συνθήκης.

(60) Κατά συνέπεια, οι ενισχύσεις αυτές δεν είναι δυνατό να υπαχθούν στο ευεργέτημα των εξαιρέσεων οι οποίες θεσπίζονται στο άρθρο 87 παράγραφος 2 στοιχείο β), υπαγόμενες στις ενισχύσεις οι οποίες προορίζονται για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα.

Άρθρο 87 παράγραφος 3 της συνθήκης

(61) Οι εξαιρέσεις οι οποίες προβλέπονται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 είναι δυνατό να τεθούν σε εφαρμογή μόνον όταν η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση είναι αναγκαία για την υλοποίηση ενός των αναφερόμενων στόχων. Η παραχώρηση του ευεργετικού πλεονεκτήματος των προαναφερόμενων εξαιρέσεων σε ενισχύσεις οι οποίες δεν πληρούν τους όρους αυτούς ισοδυναμεί με την έγκριση της παραβίασης των όρων των εμπορικών συναλλαγών μεταξύ των κρατών μελών και με την αποδοχή της νόθευσης των όρων του ανταγωνισμού, χωρίς καμία δικαιολογία η οποία να στηρίζεται σε λόγους κοινοτικού συμφέροντος, με αποτέλεσμα να παραχωρούνται με τον τρόπο αυτό αθέμιτα πλεονεκτήματα στις επιχειρήσεις ορισμένων κρατών μελών.

(62) Η Επιτροπή κρίνει ότι οι εν λόγω ενισχύσεις δεν είχε προβλεφθεί να χορηγηθούν υπό τη μορφή των περιφερειακών ενισχύσεων για την πραγματοποίηση νέων επενδύσεων ή για τη δημιουργία θέσεων εργασίας, αλλά ούτε και ήταν προορισμός τους η οριζόντια αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων που θα προέκυπταν για τις υποδομές του συνόλου των παραγωγών της περιοχής αυτής, αλλά είχε προβλεφθεί να χορηγηθούν υπό τη μορφή των ενισχύσεων στον γεωργικό τομέα. Συνεπώς, πρόκειται για ενισχύσεις με εξόχως κλαδικό χαρακτήρα, οι οποίες πρέπει να αξιολογηθούν με βάση τα κριτήρια του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ).

(63) Όπως ορίζεται στο άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ), δύνανται να θεωρηθεί ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον.

(64) Η προσαρμογή των διαδικασιών της παραγωγής των βιομηχανιών προς τα νέα πρότυπα και προδιαγραφές που θεσπίστηκαν με την απόφαση του Υπουργείου Προεδρίας της 25ης Ιουλίου 2001, αποτελεί προαπαιτούμενο όρο για την υπαγωγή στους δικαιούχους των εν λόγω ενισχύσεων. Ωστόσο, ούτε το μέγεθος των επιδοτούμενων δανείων, αλλά ούτε και το ύψος των ενισχύσεων δεν συνδέονται με το κόστος της προσαρμογής των παραγωγικών διαδικασιών. Πράγματι, το ανώτατο ποσό για συγκεκριμένη περίπτωση δανεισμού ανά δικαιούχο είναι το αναγραφόμενο στις καταστάσεις αναγνωρισμένων δικαιωμάτων που έχουν κοινοποιηθεί από το Υπουργείο Γεωργίας (MAPA), μέσω του Οργανισμού Ελαιολάδου (Agencia para el Aceite de Oliva), με βάση το βεβαιωμένο όγκο των αποθεμάτων ελαιολάδου σε όλες τις φάσεις της βιομηχανικής διαδικασίας παραγωγής για κάθε βιομηχανία, στις 3 Ιουλίου 2001, αλλά και τις ποσότητες του ελαιόλαδου που παραδόθηκαν στις βιομηχανίες εμφιάλωσης, με σκοπό τη διανομή τους στο εμπόριο. Από τις ισπανικές αρχές δεν είχαν χορηγηθεί στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι οι ενισχύσεις συνδέονταν με επενδύσεις που είχαν πραγματοποιηθεί σε συνάρτηση με τις επιλέξιμες δαπάνες οι οποίες αναφέρονται στις κατευθυντήριες κοινοτικές οδηγίες για τις κρατικές ενισχύσεις που προορίζονται για τον γεωργικό τομέα. Εξάλλου, έστω και αν γινόταν αποδεκτή η παραδοχή ότι οι προαναφερόμενες ενισχύσεις συνδέονταν με συγκεκριμένες επενδύσεις, η Ισπανία δεν χορήγησε κανένα σχετικό στοιχείο από το οποίο να αποδεικνύεται ότι η εν λόγω επενδυτική ενίσχυση πληροί τους όρους οι οποίοι καθορίζονται στις εν λόγω οδηγίες.

(65) Στις παρατηρήσεις της που διαβίβασε, η Ισπανία παραπέμπει στην ανακοίνωση της Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις υπό τη μορφή των βραχυπρόθεσμων δανείων με επιδότηση του επιτοκίου για το γεωργικό τομέα («λειτουργικές πιστώσεις»), χωρίς ωστόσο να έχει χορηγήσει κανένα σχετικό στοιχείο με βάση το οποίο να είναι δυνατό να αποδειχθεί ότι οι εν λόγω ενισχύσεις πληρούν τους προβλεπόμενους όρους στην εν λόγω ανακοίνωση.

(66) Οι ενισχύσεις αυτές πρέπει ιδίως να χορηγούνται στους οικονομικούς φορείς που αναπτύσσουν δραστηριότητες στον γεωργικό τομέα χωρίς να θεσπίζεται καμία διάκριση. Εάν αποκλείονται ορισμένες δραστηριότητες ή φορείς από τις ενισχύσεις, το κράτος μέλος πρέπει να αποδεικνύει ότι όλες οι αποκλειόμενες περιπτώσεις είναι δεόντως αιτιολογημένες. Η Ισπανία δεν χορήγησε καμία σχετική πληροφορία αναφορικά με το θέμα αυτό. Η ενίσχυση πρέπει να περιορίζεται στο ποσό εκείνο που είναι απολύτως αναγκαίο για την αντιστάθμιση των μειονεκτημάτων, το οποίο πρέπει να εκφράζεται ποσοτικά από το κράτος μέλος. Η Ισπανία δεν χορήγησε καμία σχετική πληροφορία αναφορικά με το θέμα αυτό. Συνεπώς, οι προαναφερόμενες ενισχύσεις δεν πληρούν τους όρους οι οποίοι προβλέπονται στην εν λόγω ανακοίνωση.

(67) Όπως εξήγησε η Ισπανία με την επιστολή της της 2ας Απριλίου 2004, η αναστολή της λειτουργίας της αγοράς, λόγω της κήρυξης της κατάστασης συναγερμού για λόγους δημόσιας υγείας, αποφασίστηκε από τις ισπανικές αρχές στις 3 Ιουλίου 2001, για λόγους ασφάλειας της διατροφικής αλυσίδας. Η απόφαση αυτή υποχρέωσε τους παραγωγούς να αποσύρουν το πυρηνέλαιο από την αγορά και να στείλουν τις ποσότητες στις επιχειρήσεις εμφιάλωσης, με στόχο τον εκ νέου εξευγενισμό του, απαλείφοντας από τη σύνθεσή του τις ενώσεις των πολυκυκλικών υδρογονανθράκων, αλλά και προβαίνοντας στην εκ νέου εμφιάλωση και τοποθέτηση ετικετών για τη διοχέτευσή του στην αγορά.

(68) Το κόστος που είχε για τις βιομηχανίες του κλάδου η διαδικασία της απόσυρσης του ελαιόλαδου, η αποσυσκευασία του, ο εξευγενισμός, η εμφιάλωση και η εκ νέου τοποθέτηση των ετικετών για τη διοχέτευσή του στο εμπόριο ήταν κατά πολύ ανώτερο από το ποσό των χορηγηθεισών ενισχύσεων.

(69) Η κήρυξη του συναγερμού για λόγους δημόσιας υγείας έγινε όταν έπειτα από τις αναλύσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τους διάφορους ελέγχους εξακριβώθηκε η ύπαρξη σε υψηλό βαθμό στο πυρηνέλαιο πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων, στους οποίους συγκαταλέγεται και το βενζοπυρένιο, το οποίο αποτελεί καρκινογόνα ουσία, σύμφωνα με τους ορισμούς της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας. Ελλείψει ειδικών νομοθετικών ρυθμίσεων αναφορικά με το θέμα αυτό, το Υπουργείο Προεδρίας εξέδωσε σχετική υπουργική απόφαση με την οποία καθορίζονται τα όρια ορισμένων πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων στο πυρηνέλαιο του ελαιόλαδου.

(70) Η Επιτροπή είναι εν γένει της άποψης ότι η ευθύνη για τη συμμόρφωση με τις απαιτούμενες προϋποθέσεις που ορίζονται στην κοινοτική ή εθνική νομοθεσία, με στόχο την κατοχύρωση της ποιότητας και της ασφάλειας του ελαιόλαδου, επιβαρύνει τις αντίστοιχες επιχειρήσεις. Οι απώλειες που συνεπάγεται η ανάγκη να γίνει ο εκ νέου εξευγενισμός του πυρηνελαίου για να διοχετευθεί εκ νέου στην αγορά, επειδή ακριβώς δεν είχαν τηρηθεί οι ισχύουσες νόμιμες προδιαγραφές, λογίζεται ότι εμπίπτει στο πεδίο των επιχειρηματικών κινδύνων που επωμίζονται οι επιχειρήσεις στον θιγόμενο κλάδο. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν ήταν υπό κανονικές περιστάσεις σε θέση να κρίνει εάν η πληρωμή ενισχύσεων προς αντιστάθμιση των προαναφερόμενων απωλειών γίνεται προς εξυπηρέτηση του κοινού συμφέροντος.

(71) Στην εξεταζόμενη περίπτωση πάντως, η Επιτροπή έλαβε υπόψη το γεγονός ότι μέχρι τον Ιούλιο του 2001 δεν είχαν καθοριστεί ούτε από την κοινοτική, αλλά ούτε και από την εθνική νομοθεσία όρια για ορισμένους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες που περιέχονται στο πυρηνέλαιο. Υπό τις συνθήκες αυτές, οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν για την ανίχνευση της ύπαρξης των πολυκυκλικών αρωματικών υδρογονανθράκων δεν έγιναν στο πλαίσιο της συνηθισμένης διαδικασίας που αποτελεί μέρος των κανονικών ελέγχων που εφαρμόζονται για τον συγκεκριμένο κλάδο. Το γεγονός ότι οι απώλειες που προέκυψαν από την απόσυρση, την αποσυσκευασία, τον εξευγενισμό, την εμφιάλωση και την εκ νέου τοποθέτηση των ετικετών στο ελαιόλαδο για τη διοχέτευσή του στο εμπόριο επιβαρύνουν κατά το μεγαλύτερό τους μέρος τις επιχειρήσεις του κλάδου αποδεικνύει εν προκειμένω ότι οι απώλειες που προέκυψαν τοποθετούνται εκτός του κανονικού πλαισίου του επιχειρηματικού κινδύνου.

(72) Θα μπορούσε αναλογικά να γίνει αναδρομή στο σημείο 11.4 των κοινοτικών κατευθυντηρίων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στον γεωργικό τομέα. Σύμφωνα με το σημείο αυτό, η Επιτροπή εγκρίνει την χορήγηση των ενισχύσεων, καλύπτοντας ποσοστό έως και 100 % των πραγματικών δαπανών, στον αγώνα για την καταπολέμηση των ζωικών ή φυτικών ασθενειών, ο οποίος συναποτελεί μέρος των αντίστοιχων προγραμμάτων που διεξάγονται σε κοινοτικό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, προορισμός των οποίων είναι η πρόληψη, ο έλεγχος ή η εξάλειψη των ασθενειών. Για να ληφθούν τα μέτρα αυτά πρέπει να υφίστανται οι αντίστοιχες ρυθμίσεις νομικού, κανονιστικού ή διοικητικού χαρακτήρα, βάσει των οποίων προβλέπεται η συμμετοχή των αρμοδίων εθνικών αρχών στον αγώνα για την καταπολέμηση της ασθενείας. Μπορεί να αποτελέσουν αντικείμενο των συγκεκριμένων μέσων ενίσχυσης μόνο οι ασθένειες που αποτελούν πηγή ανησυχίας για τις δημόσιες αρχές και όχι τα μέτρα η ευθύνη της εφαρμογής των οποίων πρέπει να επιβαρύνει εύλογα τους ίδιους τους γεωργούς. Σκοπός των ενισχύσεων αυτών μπορεί να είναι η πρόληψη, η αποζημίωση ή ένας συνδυασμός των δύο αυτών μέτρων. Στην εξεταζόμενη περίπτωση, όταν προέκυψε το συγκεκριμένο πρόβλημα δεν υπήρχε καμία εθνική ή κοινοτική διάταξη. Η ταχύτατη έγκριση ωστόσο τον Ιούλιο του 2001 συγκεκριμένων κανόνων με τους οποίους καθορίζονται τα όρια για ορισμένους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες στο πυρηνέλαιο απέδειξε σαφέστατα την ανησυχία που διακατέχει το κοινό για το πρόβλημα αυτό.

(73) Σε συνάρτηση με το πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή ενέκρινε βάσει του άρθρου 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης τις ενισχύσεις που προορίζονταν για την καταστροφή των ζωοτροφών που είχαν μολυνθεί από τη διοξίνη (ενίσχυση αριθ. NN 105/1998). Η εν λόγω ενίσχυση περιοριζόταν στο κόστος της μεταφοράς και της καταστροφής συμπυκνωμάτων εσπεριδοειδών και ζωοτροφών κατά τρόπο ώστε να λαμβάνονται υπόψη διάφορες πτυχές που προκαλούν ανησυχία για το περιβάλλον και για την υγεία. Η κοινοτική νομοθεσία δεν είχε καθορίσει έως την ημερομηνία εκείνη τα ανώτατα όρια για την παρουσία διοξίνης στις ύλες που χρησιμοποιούνται για την παρασκευή των ζωοτροφών.

(74) Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία που αναλύθηκαν προηγουμένως, η Επιτροπή κρίνει ότι με την προαναφερόμενη ενίσχυση διευκολύνεται η πορεία ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων στον κλάδο του πυρηνελαίου. Επιπλέον, στο βαθμό που το κόστος με το οποίο επιβαρύνεται ο κλάδος για τη διαδικασία της απόσυρσης του πυρηνελαίου από την αγορά και την αποστολή τους στις επιχειρήσεις εμφιάλωσης με σκοπό τον εκ νέου εξευγενισμό του, απομακρύνοντας από τη σύνθεσή του τους πολυκυκλικούς αρωματικούς υδρογονάνθρακες, αλλά και για την εκ νέου εμφιάλωση και τοποθέτηση των ετικετών για τη διοχέτευσή του στην αγορά, είναι σαφώς ανώτερο από το ποσό της παραχωρούμενης ενίσχυσης, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η παραχώρηση της ενίσχυσης δεν αλλοιώνει τους όρους των εμπορικών συναλλαγών κατά τρόπο ο οποίος αντίκειται στο κοινό συμφέρον.

V. **ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ**

(75) Η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Ισπανία χορήγησε παράνομα τις επίμαχες ενισχύσεις, κατά παράβαση των ρυθμίσεων του άρθρου 88 παράγραφος 3 της συνθήκης. Η χορήγησή της ήταν παράνομη, εφόσον πραγματοποιήθηκε πριν η Επιτροπή καταλήξει σε απόφαση κατά πόσον συμβιβάζεται με την κοινή αγορά. Οι εν λόγω ενισχύσεις είναι ωστόσο συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά και μπορεί να υπαχθούν στην εξαίρεση που θεσπίζεται από το άρθρο 87 παράγραφος 3 στοιχείο γ) της συνθήκης, υπό τη μορφή των μέτρων που προορίζονται να βοηθήσουν την ανάπτυξη του τομέα.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Οι κρατικές ενισχύσεις που χορήγησε η Ισπανία στις βιομηχανίες εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου υπό τη μορφή της επιδότησης επιτοκίου και της επιδότησης του κόστους διαχείρισης των εγγυήσεων, όπως αυτές προβλέπονται στην απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας, Αλιείας και Διατροφής της 14ης Νοεμβρίου 2001, βάσει της οποίας καθιερώνεται η γραμμή της παροχής υποστήριξης στις βιομηχανίες εκχύλισης, εξευγενισμού και εμφιάλωσης πυρηνελαίου είναι συμβιβάσιμες με την κοινή αγορά.

Άρθρο 2

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στο Βασίλειο της Ισπανίας.

Βρυξέλλες, 7 Μαΐου 2004.

Για την Επιτροπή

Franz FISCHLER

Μέλος της Επιτροπής